

Действительно, часто бывает сложно достичь согласия о времени и месте проведения собрания. “Кворум” может быть постоянной проблемой в товариществе собственников. По этой причине многие текущие решения, даже самые простые, могут подвергаться сомнению. И одной стороны данная норма позволяет избежать многие организационные проблемы. В тоже время, злоупотребление этим правом может еще более затруднить процесс принятия решений, поскольку данная форма голосования предусматривает на практике ряд дополнительных неудобств в первую очередь для инициаторов собрания. Во-первых; определить письменно свое мнение по выносимым на собрание вопросам должны иметь возможность более чем две трети членов товарищества собственников жилья. Во-вторых; организаторы собрания должны определить срок подведения итогов заочного голосования; подготовить бюллетени для всех домовладельцев, вручить их под расписку, ознакомить домовладельцев с результатом собрания; хранить данные документы в делах товарищества собственников жилья. Все это требует очень много времени. Именно поэтому к данной форме голосования желательно прибегать как можно реже.

Решения на собрании принимаются путем голосования собственников. В зависимости от важности рассматриваемых вопросов, решения на собрании принимаются: простым большинством голосов присутствующих на собрании членов товарищества собственников или их представителей; квалифицированным большинством голосов (не менее двух третей голосов присутствующих на собрании); единогласно.

При голосовании, каждый член товарищества собственников обладает количеством голосов, пропорциональным его доле в праве общей собственности на общее имущество совместного домовладения. Арендаторы и наниматели, если им не предоставлено собственником помещения право участвовать в отношениях совместного домовладения, обладают только правом совещательного голоса.

Большинство голосов при голосовании определяется не по количеству отданных голосов, а по размеру участия в совместной собственности участника кондоминиума. Исключение составляет единственный случай, когда решение может быть принято единогласно всеми собственниками совместного домовладения. В этом случае, каждый член товарищества собственников на общем собрании может иметь только один голос (п.4.3. Типового устава). Типовой устав предполагает его только по вопросу, касающемуся отчуждения общих элементов здания и получения кредитов товариществом собственников жилья. Однако это не означает, что единогласное решение собственников не может быть и по иным вопросам. В этом случае принцип определения голосов сохраняется. Более того, участники товарищества в Уставе могут дополнительно определить круг вопросов, для принятия которых требуется единогласное решение. С другой стороны законодатель не совсем ясно определил условия наступления вышеуказанного исключения. Из текста п.4.3. Типового устава видно, что необходимым условием является единогласие решения всех собственников, однако совершенно не ясно каких именно собственников, или собственников, присутствующих на собрании товарищества, или вообще всех членов товарищества. Фадеев В.А. и Сивограков О.В. утверждают, что в данном случае речь идет не обо всех членах товарищества, а только лишь присутствующих на собрании. С данной точкой зрения можно полностью согласиться. В целях предотвращения двоякого понимания этого положения, пункт 4.3. Типового устава ТСЖ необходимо изложить в иной редакции, а именно: *«в случае единогласного принятия решения всеми собственниками присутствующими на общем собрании, каждый участник совместного домовладения при голосовании имеет только один голос».*

Следует отметить, что белорусским законодательством совершенно не урегулирован вопрос о том, вправе ли член товарищества принимать участие в голосовании по вопросам, касающимся совершения сделок по управлению объектами общей собственности, в которых он является заинтересованным лицом, или если принимаемое решение касается вопросов возбужденного в отношении него судебного разбирательства. По нашему мнению в этом случае член товарищества вообще не имеет права принимать участия в голосовании.

Р. Сивий,
студент IV курсу юридичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка

СУБ'ЄКТИ АКЦІОНЕРНИХ ПРАВОВІДНОСИН: ПРОБЛЕМИ ТЕРМІНОВЖИВАННЯ

В чинному законодавстві існує кілька понять щодо осіб, які беруть участь у створенні та діяльності акціонерного товариства. Так, в ст. 26 Закону України “Про господарські товариства” говориться про *засновників* акціонерного товариства. Неодноразово згадуючи цей термін у цьому та інших нормативних актах, законодавець не дає його чіткого визначення. В літературі існують різні думки. Так, Спасибо-Фатєєва І.В. вважає, що *“засновниками АТ є юридичні та фізичні особи, які ініціювали його створення та провели для цього організаційну роботу”*¹. На думку Тарасова І.Т., засновниками є ті *“особи чи фірми, особиста праця яких і заповзятливість мали безпосередньою метою виконання всіх необхідних умов для утворення акціонерної компанії”*². На нашу думку, в новому Законі України “Про акціонерні товариства”, засновниками слід називати акціонерів, які підписали угоду про створення акціонерного товариства, оскільки таке визначення найбільш повно відображає правову природу відносин, в яких беруть участь засновники при створенні та в процесі діяльності акціонерного товариства.

В ст. 24 Закону “Про господарські товариства”, в якій дається поняття акціонерного товариства, вживається термін *“акціонери”*. Під цим терміном слід розуміти власника *“акції як цінного паперу, що засвідчує право на дольову участь у статутному фонді акціонерного товариства, підтверджує членство в акціонерному товаристві та пов'язані з цим права”*³.

Крім того, в законі згадуються такі терміни, як *“учасники товариства”*, *“особи, які підписалися на акції”*, а також *“власники”* та *“держателі”* акцій.

Щоб встановити, хто ж виступає суб'єктом корпоративних правовідносин в акціонерному товаристві, слід розібратися у співвідношенні цих термінів.

В першу чергу слід звернути увагу на ст.3 закону, яка передбачає лише два види суб'єктів, які можуть брати участь в усіх господарських товариствах: *засновники* та *учасники*. Оскільки згадана стаття міститься в Загальних положеннях, то на перший погляд може скластися враження, що не може бути інших суб'єктів в господарських товариствах, передбачених цим законом. “Тим не менше логіка та здоровий глузд підказують, що в акціонерному товаристві існують інші суб'єкти правовідносин - акціонери, правове положення яких значно відрізняється від положення учасників інших господарських товариств”⁴. Враховуючи співвідношення ст. 3 та ст. 24 Закону, можна стверджувати, що поняття *“учасник господарського товариства”* включає в себе

поняття "акціонер", тобто за своєю суттю є ширшим. Однак відповідно до принципу "lex speciale derogat generale" (спеціальна норма відміння загальної), на нашу думку, термін "учасник" навряд чи можливо вживати щодо акціонерного товариства. Протилежної точки зору притримується Спасибо-Фатєєва І.В., яка вважає, що "неможливість такого ствердження випливає з того, що згідно ст.28 Закону України "Про господарські товариства" під учасником слід розуміти особу, яка підписалася на акції (виділ.моє –Р.С.) правове положення якого відрізняється від правового положення учасника інших господарських товариств. Останніх можна назвати повноправними учасниками створеного господарського товариства. Про учасників же акціонерного товариства можна говорити лише як про підписчиків (виділ.моє –Р.С.) на акції в процесі створення акціонерного товариства та при додатковій емісії акцій існуючого товариства"⁵. Вінник О.М. вважає, що "термін "учасники акціонерного товариства" застосовується щодо осіб, котрі частково (не повністю) сплатили акції, на які підписалися або які між ними розподілені"⁶. Однак, з наведених вище міркувань, такі думки видаються невірними.

В акціонерному товаристві не може бути інших осіб, які б придбали акції і які не відносяться до категорії засновників чи акціонерів. Так, на перший погляд може здатися, що закріплення в законі такого терміну як "власник акцій" породжує нам нового суб'єкта правовідносин. Однак такий висновок буде невірним. На нашу думку, терміни "власник акцій" та "акціонер" - тотожні. Вірніше, акціонер - це є власник акцій.

Дещо складнішим видається питання з приводу такого терміну, як "держатель акцій". Це, в першу чергу, зумовлено неоднозначним розумінням цього терміну. Так, на думку деяких вчених, цей термін Закон України "Про господарські товариства" (ч. 1 ст.30) застосовує щодо обов'язку засновників "бути держателями акцій на суму не менше 25 відсотків статутного фонду і строком не менше двох років"⁷. Видається, що таке трактування цього терміну не тільки не розкриває його суті, а навпаки, ще більше утруднює його пізнання. Запропонуємо власне визначення цього терміну: "Під держателем акції слід розуміти особу (юридичну чи фізичну) - невідомця акцій, щодо яких вона наділена яким-небудь речевим правом". Держателем акції, виходячи з цього може бути, наприклад, довірче товариство, якому акції надано в довірче управління; комунальне підприємство, якому акції належать на праві повного господарського відання, номінальний утримувач акцій.

Дане нами визначення дещо суперечить значенню "держателя акцій", яке вживається в згаданій ст. 30 закону. Якщо буквально тлумачити зміст цієї статті, то законодавець ототожнює терміни "держатель" та "власник" акцій, оскільки акції протягом двох років повинні перебувати у власності засновників товариства. А тому, навіть якщо припустити, що держателю акції належать на праві власності, то навіщо ж в законі одного і того ж самого суб'єкта правовідносин називати різними термінами (держатель, власник, акціонер)? Тому, враховуючи наведені вище думки, пропонуємо замінити в ст.30 Закону України "Про господарські товариства" термін "держателі акцій" на термін "власники акцій".

Крім засновників в процесі створення акціонерного товариства беруть участь особи, підписалися на акції (підписчики). Вони разом з засновниками товариства при підписці на акції вступають в квазікорпоративні правовідносини. Суб'єктами ж корпоративних правовідносин, на нашу думку, виступають лише акціонери та АТ, оскільки, як правильно зазначив видатний дореволюційний цивіліст Петражицький Л.І.: "Акціонери, як такі, не перебувають один до одного у жодних зобов'язальних і навіть ні в яких інших юридичних правовідносинах."⁸

¹ Спасибо-Фатєєва І.В. Цивільно-правові проблеми акціонерних правовідносин: Автореф. дис. д-ра юр. наук // Національна юридична академія України, 2000. – С. 36.

² Учение об акционерных компаниях. Разсуждения И.Т. Тарасова. – К., 1878. - Гл. 7 – С. 432.

³ Вінник О.М., Щербина В.С. Акціонерне право: Навчальний посібник. - К.: Атіка, 2000. – С. 111.

⁴ Спасибо - Фатєєва І.В. Акционерные общества: корпоративне правоотношения. - Харьков: Право, 1998.-ст.-50.

⁵ Там же ж. – ст. 50.

⁶ Вінник О.М., Щербина В.С. Вказ. праця. – 110.

⁷ Там же ж. –с. 112.

⁸ Цит. по: Каминка А.И. Очерки торгового права.- СПб. –1912. –Вып. 1. – С. 321.

Я. Сидоров,
аспірант Запорізького державного університету

ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ: НЕДОЛІКИ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ

У контексті інтеграції України в світове співтовариство актуальності набуває захист права інтелектуальної власності.

Для збереження та збагачення науково-технічного потенціалу держави, розвитку зовнішньої торгівлі, міжнародного обміну сучасними технологіями, залучення в економіку країни іноземних інвестицій держава має надійно гарантувати охорону та захист інтелектуальної власності.

У зв'язку з цим в Україні було здійснено цілий ряд наступних заходів:

- створено законодавчу базу охорони інтелектуальної власності, яка в цілому забезпечує нагальні потреби з цих питань. Прийнято ряд законів, які врегульовують питання щодо інтелектуальної власності: Закони України "Про авторське право і суміжні права" в редакції від 16 липня 1999 р., "Про основи державної політики в сфері науки і науково – технічної діяльності" в редакції від 1 грудня 1998 р., "Про науково – технічну інформацію" від 25 червня 1993 р., "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" від 15 грудня 1993 р., "Про охорону прав на сорти рослин" від 21 квітня 1993 р., "Про племінне тваринництво" від 15 грудня 1993 р. та інші.

- проводиться постійна робота у напрямку розвитку міжнародного співробітництва у сфері промислової власності. Україна є членом ВОІВ та учасницею дев'яти важливих міжнародних угод і договорів у цій сфері. Підписано міждержавні угоди про співробітництво у сфері промислової власності з Російською Федерацією, республіками Беларусь, Узбекистан, Киргизстан. Здійснюється обмін патентною інформацією з 42 країнами світу;

- для підготовки та перепідготовки кадрів у сфері охорони інтелектуальної власності створені Міжгалузевий інститут підвищення кваліфікації кадрів при Харківському політехнічному університеті (1993р.) та Інститут інтелектуальної власності і права (1997р.) у Києві;
- запроваджено нову для України інституцію – представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених).

Крім того, через посилення відповідальності за порушення прав особи, що володіє охоронним документом, здійснюються заходи що до імплементації Тимчасової угоди про торгівлю й питання, пов'язані з торгівлею між Україною та Європейським